

Város Polgármestere

2051 Biatorbágy, Baross Gábor utca 2/a. • Telefon: 06 23 310-174/244

Fax: 06 23 310-135 • E-mail: polgarmester@biatorbagy.hu •
www.biatorbagy.hu

ELŐTERJESZTÉS

Beszámoló az SOS Krízis Alapítvány 2016. évi tevékenységéről

Biatorbágy Város Önkormányzata és az SOS Krízis Alapítvány között a 118/2016.(V.26.) számú határozat alapján 2016. július 1. napjától, 5 év határozott időre szóló feladat-ellátási szerződés megkötésére került.

A feladat-ellátási szerződésben foglaltak értelmében az Alapítvány biztosítja az Önkormányzat által megnevezett (szociális krízishelyzetben lévő és együttműködést vállaló) 8 fő (2család) átmeneti elhelyezését.

A 2018. március 12. napján megküldött beszámoló tartalma szerint 2017. évben összesen 1010 éjszakát töltöttek az Intézmény ellátásában biatorbágyi illetékességű ügyfelek, átlagos ellátotti létszámuk 2,76 fő volt. Kiemelkedően rövid gondozás nem fordult elő.

2017. évben az S.O.S krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthonában ellátott, a Biatorbágyi Önkormányzat határozata alapján ellátott

családok száma: 2

ellátottak száma: 6 fő

ellátott felnőttek száma: 3 fő

ellátott gyerek szám: 3 fő (0 fiú, 3 lány)

2017. évre 797.200.- forint ellátási díj került kiszámlázására az Önkormányzat felé. .

Kérem a Tisztelt Bizottságot és a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy mellékelt szakmai beszámolót megtárgyalni szíveskedjen.

Biatorbágy, 2018. április 4.

**Tarjáni István s.k.
polgármester**

Melléklet:

- pénzügyi és szakmai beszámoló az S.O.S krízis Alapítvány 2017 évi tevékenységéről

Előkészítésben résztvevők:

Összeállította: Lengyel Anita Felelős: Dr. Szabó Ferenc, Szervezési Osztály vezetője, aljegyző

Határozati javaslat

Biatorbágy Város Önkormányzata Képviselő-testületének Egészségügyi és Szociális Bizottságának /2018. (IV. 16.) határozata

Beszámoló az S.O.S Krízis Alapítvány 2017. évi tevékenységéről

Biatorbágy Város Önkormányzatának Képviselő-testületének Egészségügyi és Szociális Bizottsága megtárgyalta és a Biatorbágy Város Önkormányzata szervezeti és működési szabályzatáról szóló 3/2011.(02.25.) önkormányzati rendelete 1/B. számú mellékletben foglalt átruházott hatáskörében jóváhagyja az S.O.S Krízis Alapítvány 2017. évi tevékenységéről szóló szakmai és pénzügyi beszámolót.

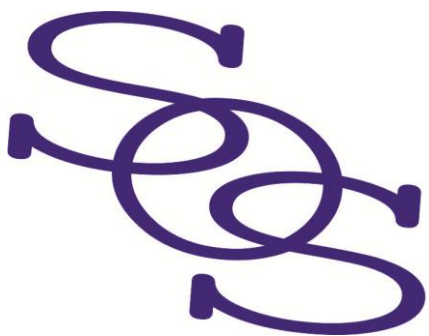
A beszámoló a határozat melléklete tartalmazza.

Bodorkos Ádám

elnök

2017.

Szakmai és pénzügyi beszámoló
Biatorbágy Város
Önkormányzata részére

KRÍZIS
ALAPÍTVÁNY

Hellenbárt László

Intézményvezető

2018.03.12.

**SZAKMAI ÉS PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓ BIATORBÁGY VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA RÉSZÉRE**

CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA

2017. ÉV

Az S.O.S. Krízis Alapítvány 1997 óta a fővárosi gyermekvédelem meghatározó szereplője. Az országban elsők között hoztuk létre az 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott családok átmeneti otthona szolgáltatást, melyet azóta is folyamatosan működtetünk. 2017. évben három önálló szakmai egységben, illetve a hozzájuk tartozó kiléptető-lakás rendszerben összesen 118 fő – 29 család – ellátását tudjuk biztosítani. A Perényi Zsigmond utcai szakmai egység 40 fő, a Körvasút sori szakmai egység 25 fő, míg a Lócsei utcai szakmai egység 34 fő befogadására alkalmas, s az átmeneti otthonokhoz szervesen kapcsolódó külső lakásokban további 19 fő ellátására van lehetőség.

Családok átmeneti otthona intézményeink közül az újpesti otthon krízisközpontként működik, míg kiléptető lakásaink egyike Félutas Házként működik azon bántalmazottak számára, akik a krízisközpontot követő átmeneti ellátás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy egy komplex reintergrációs program keretén belül kezdjék újra az életüket. Félutas Házunkban öt évig maradhatnak a bántalmazottak.

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 51.§-a a következőképp határozza meg a családok átmeneti otthona szolgáltatást: *„Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy - ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll -, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától.”* A családok átmeneti otthona a gyermekvédelmi alapellátás részeként befogadja tehát a szociális vagy bántalmazási krízishelyzet miatt otthontalanná váló családot, amennyiben a lakhatás megoldatlansága miatt a gyermeket el kellene választani a szüleit. Az átmeneti otthonban az ellátási idő 12 hónap, mely az ellátott kérésére meghosszabbítható 6 hónappal, illetve tanköteles korú gyermek esetében a tanév végéig.

Szakmai állományunkban szociális munkás, szociálpedagógus, szociálpolitikus, gyermek-és ifjúsági felügyelő, csecsemő- és kisgyermekgondozó, gyógypedagógiai asszisztens, szociális gondozó és ápoló végzettségű munkatársak támogatják a jellemzően sokproblémás családokat mindazon akadályok leküzdésében, melyek a biztonságos életvitel, stabil lakhatás megteremtésében gátolják őket. A szakmai stáb része a pszichológus és a jogász is, mentálhigiénés és jogi tanácsadást nyújtva az ügyfeleknek, valamint újpesti intézményünkben a fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a fejlesztésre szoruló gyermekekkel.

Az S.O.S. Krízis Alapítvány szervezeti felépítése

S.O.S. KRÍZIS ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

S.O.S.KRÍZIS
ALAPÍTVÁNY
CSALÁDOK
ÁTMENETI
OTTHONA
(székhely)

S.O.S. KRÍZIS
ALAPÍTVÁNY
CSALÁDOK
ÁTMENETI
OTTHONA II.
Körvasút sor
Szabadkai fsz 2
Szabadkai fsz 5
Szabadkai fsz 6

S.O.S. KRÍZIS
ALAPÍTVÁNY
CSALÁDOK ÁTMENETI
OTTHONA III.
Lőcsei u 41.
Dózsa Gy.út 17

40 FŐ

38 FŐ

40 FŐ

Intézményvezető

Intézményvezető helyettes

Intézményvezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Szakmai egység
vezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Intézményvezető
helyettes
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Technikai személyzet

Az S.O.S. Krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthona által nyújtott szolgáltatások

A három nagy szakmai egységben kerülnek elhelyezésre azok a családok, akikről az első személyes beszélgetést követően egyértelműen bebizonyosodott, hogy jogosultak az ellátás igénybevételére (kiskorú gyermeküket maguk nevelik, szülői felügyeleti joguk él, nem rendelkeznek más lakhatási lehetőséggel, beköltözhető ingatlannal, stb.).

Az átmeneti otthonban minden család családgondozót és szakgondozót kap, akik a beköltözést követően 24 órán belül felveszik a kapcsolatot az új családdal. A következőkben közösen feltérképezik a család erőforrásait és deficitjeit, az alapján gondozási tervet készítenek, mely tartalmazza azokat a lépéseket, melyek a család helyzetének megváltoztatásához szükségesek, illetve az intézmény által ehhez rendelt támogatások körét. Minden, gondozásunkba kerülő gyermekről egyéni gondozási-nevelési terv készül, mely a gyermek speciális igényeire, szükségleteire fókuszálva határozza meg a gondozás szükséges menetét, prioritásait. Családgondozóink mindegyike felsőfokú végzettségű szociális szakember, míg szakgondozóink igen változatos szakképesítésekkel rendelkeznek, így minden esetben sikerül a család szükségleteinek megfelelő végzettségű és tudású szakembert rendelnünk a gondozási folyamathoz.

Az átmeneti otthonokban munkatársaink lényegében „együtt élnek” az ott lakó családokkal, 24 órás szolgálatot adva, így valóban lehetőség van a mély segítő kapcsolat kialakítására. Amennyiben egy család az átmeneti otthonban kellően megerősödött, üresedés esetén lehetősége van külső férőhelyen történő elhelyezésre pályázni. A külső férőhely – az úgynevezett kiléptető lakások – célja kettős: egyrészt csökkenteni-megelőzni az intézményi elhelyezésből adódó hospitalizációs ártalmakat, másrészt fokozatosan felkészíteni a családot a gondozási időletelte utáni önálló életre.

Intézményünk a bántalmazottak segítésére 2005-ben életre hívott krízisellátó rendszer tagja. Professzionális eszközökkel segítjük a családon belüli erőszak áldozatait, önálló szakmai stábbal, titkos címen lévő védett házzal. Az Országos Kríziskezelő Információs Telefonszolgálat partnereként azonnali segítséget nyújtunk a bántalmazottnak, legyen szó egyedülálló felnőtt nőről vagy férfiről, gyermekekkel menekülő felnőttéről vagy teljes családról.

A krízisprogramban négy hét az elhelyezési idő, mely egy alkalommal meghosszabbítható további négy héttel. Ennyi idő áll munkatársaink rendelkezésére a bántalmazott lakhatásának biztonságos megoldására, a szükséges ügyintézés elvégzésére. Az ellátás időtartama alatt teljes körű ellátást biztosítunk a bántalmazottnak, beleértve a ruházattal történő ellátást, utazási költségeket, étkezést, tisztálkodó szereket, stb. Munkatársaink állandó ügyeletben, 24 órán keresztül fogadják a segítségkérő hívásokat.

Szervezetünk 20 éves múltja tekint vissza a gyermekvédelemben, a Gyermekvédelmi törvény megszületésével egy időben kezdtük meg működésünket. A hosszú évek tapasztalatait folyamatosan beépítjük ellátásunkba, emellett munkatársaink korszerű és folyamatosan frissülő tudással rendelkeznek. Munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk a szolgáltatásközpontú ellátásra. Valljuk, a családok átmeneti otthonainak nem a szállás nyújtása az egyetlen feladata. Munkamódszereink és eszköztárunk folyamatos bővítésével olyan, komplex, a családot egységként kezel, de az egyéni hiátusokat is figyelembe vevő re-

szocializációs rendszerben dolgozunk, melynek elsődleges feladata a család problémáját kiváltó ok megszüntetése.

A gyermekvédelmi törvény célja, hogy megvédje a gyermek családban való felnevelkedésének jogát, ha a szülő elveszíti a lakhatását, s emiatt ki kellene emelni a gyermeket a családból. A gyakorlatban tapasztaljuk, ügyfélkörünk többsége komplex problémacsoporttal érkezik az ellátásba, így a lakhatás elvesztése valójában nem az oka, hanem a diszfunkcionális működés tünete.

Célunk és feladatunk, hogy a nálunk elhelyezett kliensek ezeknek a problémáknak a megoldásában nyerjenek megsegítést, hogy az átmeneti gondozás jogszabályban meghatározott idejének letelte után magasabb szinten tudjanak önálló életet kezdeni, mint ahogy az ellátásba bekerültek.

A cél megvalósítása érdekében mindes esetben szoros team-munkában dolgozunk, bár minden családnak van önálló családgondozója, akivel a gondozási tervet egyeztetik, a közvetlenül támogatja őket a gondozási terv megvalósulásában.

Az elhelyezés során – a lakhatás biztosítása mellett – rendelkezésre álló szolgáltatások:

- *Családgondozás:* a beköltözést követ. 24 órán belül a családgondozó felveszi a kapcsolatot a családdal, megtörténik az első interjú, majd folyamatosan formálódik a gondozási terv. A családgondozó szakmai munkája során a szociális munka és a szociálpedagógia teljes eszköztárát használva támogatja a családot. Intézményünkben a *Gyermekeink védelmében* adatlap-rendszert használjuk, ezek közül az ATG3 nevű dokumentumban rögzítjük a gondozási célt, s a cél megvalósulásához vezető eszközök, feladatok rendszerét, mely szerződéseket átlagosan 4 hetente felülvizsgáljuk, szükség szerint alakítjuk, módosítjuk az kliensekkel közösen. Ezen munkamódszer segítségével jól nyomon követhető az eset alakulása, az meghatározott feladatok teljesülése és a hozzájuk rendelt segítség, s egyben lehetőséget biztosít arra is, hogy flexibilisen tudjunk reagálni a gondozási idő alatt felmerülő problémákra.
- *Szociális ügyintézés:* a család mindennapjaihoz kötődő szociális ügyintézés támogatása, segítése. Célunk, hogy klienseink jártasságot szerezzenek a különböző hivatalos ügyek intézésében, így – amennyiben erre van lehetőség – elsősorban az ellátott saját maga intézi az ügyeit, családgondozói támogatással.
- *Gyámhivatali ügyintézés:* a családban felmerülő családjogi, gyámügyi kérdések rendezésében való segítségnyújtás – pl. gyermek családi jogállásának rendezése, szülői felügyeleti jogot érintő kérdések.
- *Gyermeknevelési tanácsadás:* gyermek-és ifjúsági felügyelő, illetve csecsemőgondozó – nevelő munkatársaink rendszeresen tartanak gyermekcsoportokat az ellátott gyermekeknek, melyeken szocializációjuk, manuális készségeik fejlesztése mellett társas kapcsolataik alakításában is segítséget nyújtanak. Munkatársaink szükség szerint a gyermeket gondozó szülők rendelkezésére állnak, gyermeknevelési, konfliktuskezelési tanácsadással, gyakorlati segítségnyújtással.
- *Gyermekfelügyelet:* az átmeneti otthonokban elhelyezett gyermekek napközbeni ellátását elsősorban a helyben rendelkezésre álló intézmények (bölcsde, óvoda)

igénybe vételével oldjuk meg, hozzásegítve ügyfeleinket az ellátáshoz jutáshoz. Emellett intézményen belül rendszeres gyermekcsoportok tartásával biztosítjuk a gyermekek felügyeletét arra az időre, amikor a szülőnek olyan elfoglaltsága akad, mely ezt indokoltá teszi (pl.: orvosi ellátás, hivatalos ügyintézés). A szülő hosszabb távú akadályoztatása esetén – pl. hosszú idejű kórházi kezelés -, ha a gyermek felügyelete más módon nem megoldható, gyermekek átmeneti otthona segítségét kérjük.

- *Mentálhigiénés gondozás:* Alapítványunk pszichológusa heti rendszerességgel tart egyéni terápiás alkalmakat az azt igénylő ügyfelek számára. Fontosnak tartjuk, hogy beköltözést követően minden klienssel felvegye a kapcsolatot a pszichológus. Ez egyrészt fontos a lakhatás elvesztése miatti trauma feldolgozásában, másrészt az ügyfelek és a pszichológus közötti bizalmi kapcsolat létrejötté szempontjából.
- *Jogi tanácsadás:* Szervezetünk jogásza előre egyeztetett időpontban az ügyfelek és a családgondozók rendelkezésére áll. Specializált területe az áldozatvédelem, de emellett polgári jogi ügyekben, családi jogi ügyekben is igen jártas.
- *Fejlesztőpedagógiai segítség:* 2017-ben a Perényi utcai egységünkben, s terveink szerint a jövőben minden intézményünkben elérhető lesz a gyermekek számára fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a tanulásban segítségre szoruló gyermekeinkkel.
- *Krízisellátás:* kiemelten a családon belüli erőszak áldozatai számára védett házat működtetünk, mely egy titkos címen lévő ingatlan. Az áldozat akár azonnal be tud kerülni a szolgáltatásba, ahogy teljes körű ellátásban részesül. A krízisprogram professzionális és speciális szaktudást igénylő feladat, melyet tapasztalt és a területen jártas munkatársaink végeznek, a szakmai stáb részeként, de attól elkülönülten.
- *Szükség szerinti teljes körű ellátás:* Amennyiben a családban olyan helyzet áll el, hogy a tartásra kötelezett szülők nem tudnak gondoskodni a családban élő kiskorúak ételmezéséről, ruházkodásáról, elemi szükségleteiről, úgy a szükséghelyzet azonnali megállítása érdekében teljes körű ellátásban részesülnek a kliensek. Természetesen nem célunk ellátottaink hospitalizálása, intézményi függőség kialakítása, így minden lehetséges eszközzel a család önfenntartási képességének visszaállítása ilyenkor a gondozási cél.
- *Kiléptető-lakás lehetősége:* Az Intézményben hosszabb-rövidebb időt eltöltött, kellően megerősödött családok számára intézményünk kiléptető-lakásokat tart fent, melyek célja kettős: egyrészt minimálisra csökkenti az intézményi hospitalizálódás káros hatásait, másrészt átmenetet képez a védett intézményi élet és a támasz nélküli, önálló életvitel között. A családok ez által fokozatosan visszavezethetők az önálló életvitel keretei közé, folyamatos és rendszeres, ám nem állandó támogatás biztosításával. A kiléptető lakáshoz jutás pályázati rendszerben történik, üres férőhely esetén nyilvános pályázatot hirdetünk az ellátottaknak, ezzel is erősítve a saját sorsukért, életükért történő felelősségvállalást. A pályázatokat a teljes szakmai stáb objektív pontrendszerben értékeli.
- *Előtakarékosság lehetősége:* Intézményeinkben többségében gondozási elvárás, hogy az ellátott, lehetőségei szerint, takarékoskodjon. A védett körülmények között

lehetősége van anyagi tartalék gyűjtésére, melyet kiköltözésekor egy összegben kap kézhez, ezáltal megteremtve akár egy önálló albérlet lehetőségét, akár egy lakásfelújítás költségeinek viselését. Az előtakarékoskosságot igény szerint az ügyfél maga kezelheti takarékbetétkönyvben, vagy az Alapítványnál letétbe helyezve mi kezeljük helyette. 2015. óta bevezettünk egy, a hagyományos gondozási tervtől eltérő eszközöket igénylő takarékoskodási formát, melynek keretein belül külön együttműködési megállapodást kötünk a takarékoskossági projektbe becsatlakozó ellátottakkal, bízva abban, hogy a formai kettéválasztottsággal növelni tudjuk az ügyfelek elköteleződését anyagi tartalékaik megteremtése iránt. Az Alapító program lényegi eleme, hogy ha a család 3-6-9 hónapig fenntartja a szerződésben vállalt takarékoskossági összegét, úgy 10-20-30%-kal csökkentjük a személyi térítési díját, mely összeg szintén a család előtakarékoskossági számláját növeli. A lakók takarékoskossági célú befizetéseit elkülönített bankszámlán kezeljük. A program sikerességét bizonyítja, hogy családjaink több, mint fele részt vesz benne, többszázezer forintos takarékoskodást érve el.

- *Félutas Ház:* A Félutas Ház szolgáltatás azon kliensek számára elérhető, akik bántalmazást követően az ország bármely krízisközpontjában elhelyezésre kerültek, majd onnan családok átmeneti otthonába /anyaotthonba költöztek, s a gondozás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy jó eséllyel tudjanak önálló életet kezdeni. A jogszabály és a vonatkozó szakmai protokollok által erősen meghatározott azoknak a köre, akik a szolgáltatást igénybe vehetik. Üresedés esetén országos pályázatot hirdet Alapítványunk a családok átmeneti otthonai körében, a pályázatokat szakmai team bírálja el objektív szempontok alapján.

Társadalmi felelősségvállalás – együttműködések és jelenlét

Szervezetünk 2009 óta nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a szűkebb szakmai partnerek és az ellátottak megszólításán túl tágabb körben hívjuk fel a figyelmet bizonyos társadalmi problémákra. Munkatársaink 2017-ben is több középiskolában jártak, **osztályfőnöki órákat** tartva a családon belüli erőszak természetéről, a kezelés módjáról, illetve az emberkereskedelemtől és a prostitúcióról. Az iskolákban biztosított prevenciós tevékenység mellett több szakmai konferencián vettünk részt előadóként, ahol gyermekvédelmi szakembereket, a rendőrség munkatársait, áldozatsegítőket, pedagógusokat szólítottunk meg.

2017-ben is megrendeztük immár hagyományosnak tekinthető éves szakmai **konferenciánkat**, melyre meghívtuk a Biatorbágyi Családsegítő-és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint az Önkormányzat munkatársait is. Az Angyalföldi József Attila Művelődési Központban tartott rendezvény témája a Bántalmazottak egészségügyi ellátása volt, mely témát a Semmelweis Egyetemmel komoly együttműködésben jártuk körül. Előadóink között volt Prof. Dr. Keller Éva, a SOTE Igazságügyi és Biztosítás-orvostani Intézet igazgatója, Köbli Mihály r. alezredes a V. Kerületi Rendőrkapitányságról, Antal Gábor, krízisintervenció tanácsadó szakpszichológus, Dr. Anritter Zsófia, SOTE- II. Sz. Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika nőgyógyásza, Lengyel Ingrid betegjogi képviselő az Integrált

Jogvédelmi Szolgálatától és Dr. Albert István, Magyar Orvosi Kamara Budapesti Területi Szervezet elnöke.

A szakembereknek szóló konferencia mellett a gyermekeket, kamaszokat is megszólította a rendezvény: interaktív **prevenciós** állomásokon a kapcsolati erőszak, prostitúció, internethasználat veszélyei, kortárs erőszak és a korai iskolaelhagyás veszélyeire hívtuk fel a figyelmet.

A szélesebb közönség megszólítása mellett kiemelten fontos számunkra a szolgáltatást igénybe vevő ügyfelek lakhelye szerint illetékes gyermekjóléti alapellátókkal való együttműködés. 2017-ben is több esetmegbeszélőn és esetkonferencián vettünk részt, családgondozóink szükség szerinti, szoros kapcsolatot ápolnak a gyermekjóléti szolgálatok, központok családgondozóival, munkatársaink rendszeresen részt vesznek a jelzőrendszeri találkozók, hallgatóként és előadóként egyaránt.

Mindezek mellett az elmúlt év egy új, szélesebb körű együttműködés kezdetét is jelentette. Újpest Önkormányzata, a **Habitat for Humanity** Magyarország, a Penny Market és az S.O.S. Krízis Alapítvány együttműködésével egy, átmeneti otthonunkban lakó édesanya és két gyermeke költöztetett önkormányzati bérlakásba, melyet a Penny Market támogatásával a Habitat for Humanity munkatársai és partnere újítottak fel. Intézményünk vállalta a család felkészítését az önálló életre, támogatását előtakarékosági programunkban, valamint a kiköltözést követően egy évig a család a mentorálását.

TERVEK ÉS JAVASLATOK- Szakmai együttműködések és fejlődési utak

Az S. O. S. Krízis Alapítvány fennállása óta érzékenyen reagált a társadalmi változásokra. Igyekeztünk a mindenkorai igényekhez és gazdasági viszonyokhoz igazítani a szolgáltatásainkat. Azt tapasztaljuk, hogy a szorult helyzetbe került családok egyre nagyobb számban és hosszabb időre igénylik a családok átmeneti otthona elhelyezést. Javasoljuk **szakmai műhelytalálkozók** megszervezését, melyek kifejezetten az átmeneti elhelyezést igénylő ügyfelek speciális helyzetére helyeznék a fókusz, ezen találkozókkal is erősítve az Biatorbágyi Családsegítő-és Gyermekjóléti Szolgálat és Intézményünk fennálló együttműködését. Célszerű lenne ezeken a találkozókon felvetni olyan, a szolgáltatást igénybe vevőkkel kapcsolatban felmerülő kihívásokat, melyek rendezése, kezelése széles körű összefogással valósíthatóak meg. A találkozók hasznos lehet az intézményünkkel kapcsolatban területileg illetékes családsegítő-és gyermekjóléti központ részvétele is, hogy össze tudjuk hangolni az egyes családok érdekében tett erőfeszítéseket.

Az ellátotti kör jellemzői – statisztikai adatok a 2017. év vonatkozásában

Mint azt az előző fejezetben említettük, a lakhatási szegénységből – a lakhatás hiányából - kitörni sok esetben nagyon nehéz feladat. A családok átlagos jövedelem-előállító képessége az elmúlt években nem nőtt jelentősen: a gyermekek után járó jövedelmek és az alacsony munkaerő-piaci státuszú munkák bérének összege nem változott jelentősen. Ezzel szemben a fővárosi ingatlanok bérleti díja sokszorosára emelkedett az elmúlt években, s jelentősen át is alakult az bérelhető ingatlanok piaca. A vonatkozó, lakhatási szegénységet felmérő kutatások szerint az alacsony jövedelmű, gyermeket nevelő családok sok esetben kiszorulnak a piaci alapú ingatlanbérletekből, egyrészt azok irreálisan magas bérleti díja, másrészt az ingatlantulajdonosok kirekesztő viszonyulása miatt. 2017-ben nem egyszer előfordult, hogy bár egy család rendelkezett kellő anyagi tartalékkal egy kaució megfizetésére, nem találtak olyan lakást, amit kiadtak volna nekik.

Beszámolónk előbbi részében említettük, hatványozottan érződik a szolgáltatást igénybe vevők körében felbukkanó problémák átalakulása, mélyülése. Az általános „lakhatási probléma”, „albérlet elvesztése”, mint szolgáltatásba kerülési indok jellemzően sokkal súlyosabb problémákat takar: pszichiátriai betegség, alkoholizmus, egyéb szerhasználat, családon belüli konfliktushelyzetek, alacsony szocializációból eredő diszfunkcionális működések nagy számban fordulnak elő. A 12 hónapos gondozási idő sok esetben nem elegendő a problémák megnyugtató megoldására, szükséges olykor az ellátási idő meghosszabbítása, illetve az ellátási idő leteltét követően az ügyfél más ellátóhoz való továbbsegítése. Utóbbi eset komoly gyermekvédelmi dilemmákat vet fel, mint ahogyan azok az esetek is, amikor a család képtelen alkalmazkodni az intézmény szabályaihoz, közösségi normáihoz, s emiatt idő előtt kell megszüntetni az ellátást.

2017. évben összesen 1010 éjszakát töltöttek az Intézmény ellátásában biatorbágyi illetékességű ügyfelek, átlagos ellátotti létszámunk 2,76 fő volt. Kiemelkedően rövid gondozási idő nem fordult elő..

2017. évben az S.O.S. Krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthonában ellátott, a Biatorbágyi Önkormányzat határozata alapján ellátott

- családok száma: 2 család
 - ellátottak száma: 6 fő
 - ellátott felnőttek száma: 3 fő
 - ellátott gyerekek száma: 3 fő
- ebből
- fiú 0 fő
 - lány 3 fő

Az ellátásunkba kerülő családok esetében mindkettőnél a lakhatás elvesztése volt a vezető ok, azonban a gondozás során mindkét családnál felszínre kerültek azok az egyéb, gyermekvédelmi szempontból sem elhanyagolható tényezők, melyek részét képezik annak a nagy problémahalmaznak, melynek csak egyik eleme a lakhatás hiánya: alacsony iskolai végzettség, alacsony motiváció a munkára, gyermekgondozási problémák, enyhe fokú elhanyagolás, párkapcsolati krízisek, szocializációs problémák. Az ellátás során minden esetben minden felmerülő problémával foglalkoztunk, szüksége esetén más szolgáltatásokat is becsatornáztunk a gondozási folyamatba.

A szülők alacsony iskolai végzettséggel rendelkezett, egy anyuka a gyermekei alacsony életkora miatt nem tudott munkát vállalni a gondozás során sem, egy apuka a gondozás során segítséggel munkát vállalt, egy – jelenleg is gondozásunkban lévő – anyuka azonban a gondozás során nem létesített tartósan munkaviszonyt.

Mindhárom gondozott gyermek esetében a hatósági védelembe vételre kellett javaslatot tennünk. Egyéb hatósági intézkedésre az ellátott gyermekek vonatkozásában nem volt szükség.

Budapest, 2018. január 29.

Hellenbárt László
Intézményvezető

2017. évben ellátott, Biatorbágyi illetékességű családok

NÉV	SZÜLETÉSI NÉV	ANYJA NEVE	SZÜL.HELY	SZÜL.IDŐ	LAKCÍM	BEKERÜLÉS DÁTUMA		KIKÖLTÖZÉS DÁTUMA		GONDOZÁSBAN TÖLTÖTT NAPOK
			Budapest	1996.07.29	1094 Budapest, Tűzoltó u. 33/c 1/30	2017	3. 14.	2017	9. 1.	171
			Budapest	1981.03.25	2051 Biatorbágy, Szalonna u. 4	2017	3. 14.	2017	9. 1.	171
			Budapest	2015.02.17	1094 Budapest, Tűzoltó u. 33/c 1/30	2017	3. 14.	2017	9. 1.	171
			Budapest	2016.12.14	1094 Budapest, Tűzoltó u. 33/c 1/30	2017	3. 14.	2017	9. 1.	171
			Budapest	1983.03.20	2310 Szigetszentmiklós Aranyhomok utca 19.	2017	7. 21.			163
			Vác	2009.01.02	2311 Szigetszentmiklós Aranyhomok utca 19.	2017	7. 21.			163

Pénzügyi beszámoló 2017. évről

2017.				
			sz szerződés 8 fő	
Megnevezés	Bevétel	Kiadás	tényleges 6 fő	Biatorbágy ellátás
MÁK normativa	95 769 679			
Önkormányzati szerződés (4db)	15 363 671			
-ebből Biatorbágy	797 200			
Egyéb bevételek	21 015 114			
Bérleti díjak		6 617 354	0	0
Áramdíj összesen		2 533 789		
Áramdíj arányosan			128 837	16 981
Víz és Csatorna díj összesen		1 918 220		
Víz és Csatorna díj arányosan			97 537	12 855
Szemétszállítás összesen		1 042 320		
Szemétszállítás arányosan			52 999	6 985
Gázdíj összesen		5 701 334		
Gázdíj arányosan			289 898	38 208
Bérek költség+járulékok összesen		84 432 278	4 293 167	565 836
Fenntartás egyéb ág.ktg.(élelm.,tiszt.,stb)		5 656 214	287 604	37 906
Karbantartási ktg		1 502 039	76 375	10 066
Egyéb költségek		16 169 626	822 184	108 363
Összesen:	132 148 464	125 573 174	6 048 601	797 200

Budapest, 2018. március 12.

Hellenbárt László

Intézményvezető

Ádám, Éva és két gyermekük

Az eset bemutatása

Az Önkormányzat kérésére, a Gyermekjóléti Szolgálat ajánlásával érkezett a család, lakhatási körülményeik elégtelensége miatt. A védőnő is szorgalmazta a költözést, hogy a gyerekek megfelelő körülmények közé kerüljenek. A szülők négy éve élnek együtt, a kapcsolatuk elején Éva édesanyjánál laktak másfél évet, aztán költöztek át Ádám édesapjához. Ott lakott még Ádám testvére, és annak a családja, két gyermekkel. Kicsi volt a hely a számukra. A lakás félkomfortos volt: vízárt ki kellett járniuk, a fűtés is megoldatlan volt. Ők maguk saját helyzetüket nem élték meg veszélyesnek, nem akartak elköltözni. Ha azonban ezt nem teszik meg, a helyi gyermekjóléti szolgálatnak kezdeményeznie kellett volna a gyerekek családból történő kiemelését az elégtelen lakhatási körülmények miatt, amely azonban önmagában nem lehet oka a kiemelésnek, tehát próbáltak más megoldást keresni. Így került az intézménybe a család.

Ádám 38 éves, sovány testalkatú, ápolatlan férfi. Általános iskolai tanulmányait nem fejezte be, beszéde hadaró, nehezen érthető. Sokféle munkát végzett eddig, volt áru összekészítő, dolgozott kőműves mellett, konyhai kisegítőként, csomagolt.

Éva 22 éves, nem dolgozott a gyerekek születése előtt, az első gyermek a szakiskola végzése közben érkezett, ezzel megszakítva Éva tanulmányait. Fodrásznak tanult, de kimaradt az iskolából a terhessége miatt. Nagyon sovány alkatú, szemüveges, halk beszédű, szemmel láthatóan nagyon visszahúzódó fiatal nő. Kettejük közül egyértelműen Ádám a család vezető egyénisége, neme és kora folytán egyaránt.

A szülők mindketten dohányoznak, alkoholt nem fogyaszt egyikük sem. Tartós betegségük nincsen.

Két kisgyermeket nevelnek, Anna két éves, Bianka pedig fél éves az intézménybe való bekerüléskor. Anna nagyon szép, mosolygós kislány, beszélni azonban idegenek előtt nem

akar, szüleivel kommunikál csak. Bianka kiegyensúlyozott baba, keveset sír, sokat mosolyog. Anna az édesanyja elmondása szerint válogatós, nem eszik meg mindent, Bianka a bekerüléskor tápszert kap, anyateje nincs az édesanyjának. A szülők és a gyerekek között láthatóan szeretetkapcsolat van.

Jövedelmük a családi pótlék és két gyermek után járó GYES, Ádám tartós munkavállalása a bekerülés előtti hónapokban nem volt sikeres, minden munkahelyen pár napot, vagy hetet töltött el, majd felmondott, illetve neki mondtak fel a munkáltatók. Már az előző családgondozó is felhívta a figyelmét, hogy egy rendszeres, állandó munkát lenne célszerű találnia a család biztos eltartása érdekében.

A beilleszkedés nehéz volt a számukra: soha nem laktak még ilyen intézményben, és sajnálták, hogy nem maradhattak a régi lakóhelyükön. Igyekeztek az első hónapokban megismerni az intézmény rendjét, szokásait és lakóit.

A higiénés szokásaikkal több esetben volt probléma, az intézmény munkatársai jelezték nekik, hogy a napi tisztálkodás, a gyerekek fürdetése, a ruhák kimosása, tisztántartása, valamint a szobájuk rendben tartása fontos szerepet játszik a további életminőségük javításában, valamint az intézményi tartózkodásuk egyik alappillére. Ennek javulása nem következett be, annak ellenére, hogy napi szinten figyelemmel kísértük a higiénéiával, renddel, tisztasággal, étkezéssel kapcsolatos szokásaikat.

Anna számára az intézmény kifejezett kérésére talált bölcsődét a család, a közelben lévő bölcsődébe sikerült beíratni, ahol éppen volt üres férőhely a kislány számára.

Első találkozásunk a nyilvánvalóvá vált, hogy a döntéseket Ádám hozza, Éva, ha részt is vesz bennük, azt pusztán egymás között beszélük meg, kifelé Ádám véleményét közvetítik. A köztük lévő magas korkülönbség okán is erőteljesebb a családfői szerep Ádám részéről.

Bizonyosság vált a beköltözés idején lefolytatott interjú alapján, hogy Éva a gyerekeket mindig családi, támogató közegben, segítséggel nevelte, tehát várható volt, hogy ellátásukban, gondozásukban esetlegesen segítségre szorul majd.

Észleltünk pénzkezelési, gazdálkodási problémákat is a családnál, amelyekben szintén számítani lehetett arra, hogy támogatásra, tanácsadásra szorulnak majd.

Három hónap elteltével a család jelezte, hogy találtak albérletet az agglomerációban, egy házat, amelyet fel kell újítaniuk. A ház a hegyoldalon áll, kiesik a város forgalmából, nehezen

megközelíthető. Erről tájékoztatta az intézmény az illetékes családsegítő és gyermekjóléti szolgálat munkatársát, aki elmondta, hogy a ház nem alkalmas a gyerekek nevelésére mind fekvése, mind pedig állapota folytán. Az intézmény arról is tájékoztatta a családsegítőt, hogy a család folyamatosan küzd higiénés problémákkal, az édesapa nem dolgozik rendszeresen, és a gyermekek ellátása is esetleges. Az édesanya nem főz rendszeresen, kevés jövedelemből élnek. A családsegítő és munkatársunk véleménye megegyezett abban, hogy a fenti problémák már intézménybe kerülésük előtt is fennálltak, mindkét szakember az intézményi támogató rendszer igénybe vételében látta a lehetséges megoldást, így a család költözése jelen időpontban nem tűnt célszerűnek.

Időközben az albérlet meghiúsult, a család az intézményben maradt. A nagyapához való visszaköltözésüket a továbbra is fennálló lakáskörülmények miatt a helyi családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat nem támogatta, pedig több ízben is jelezték, hogy szívesen visszaköltöznének.

A gondozási cél meghatározása

A család beköltözésekor világossá vált, hogy az intézmény által nyújtott körülmények teljes mértékben eltérnek attól, amelyben a család az addigi életét élte. Mivel az előző lakhelyükön nem volt vezetékes vízellátás, meglehetősen hamar kiderült, hogy hatalmas higiéniai problémákkal küzdenek, mind a saját, mind gyermekeik higiénés ellátása tekintetében.

A gyermekek esetében sokat segített az, hogy azonnal az intézménnyel kapcsolatban álló védőnőhöz irányítottuk őket, aki pótolta a hiányzó státuszvizsgálatokat, felhívta az édesanya figyelmét a tisztaság, valamint a táplálás fontos elemeire a gyermekek tekintetében.

A felnőtt családtagok esetében nehéz dolga volt az intézmény munkatársainak. Valójában felnőtt embereket kellett megtanítaniuk alapvető tisztálkodási, mosási feladatokra, amely olyan érzetet keltett, mintha sokkal mélyebben avatkoznánk a család életébe, mint amelyet tenni szoktunk a beköltözők esetében. Mivel sajnos a higiénés állapotok nem mutattak javulást, rendszeressé vált az, hogy gyakorlatilag ellenőrizni kellett mind a felnőtt családtagok, mind pedig a gyermekek tisztálkodását. Azzal is számtalan esetben volt probléma, hogy a szobájuk piszkos, elhanyagolt állapotot mutatott.

Az egyik gondozási cél tehát már a legelején az lett, hogy megtanítsuk a családtagokat arra, hogy mind ők, mind pedig a gyermekek tisztán, tiszta ruhában, és tiszta környezetben éljenek.

Ádám munkához való viszonya beköltözésükkor már ismert volt: a gondozás másik, nagyon fontos célja az lett, hogy egy stabil munkahelyet tudjon szerezni és megtartani, megalapozva ezzel az anyagi biztonságukat. Próbáltuk megtudni, milyen konfrontálódás az, amelyben a munkákat vagy Ádám, vagy a munkáltató felmondja. Mint kiderült, a munkaidő hossza, az aránytalan bér, a nagy, illetve nem teljesíthető elvárások voltak azok, amely okozták a gyakori munkaváltást. Ádámot arra kértük, hogy próbálja a munkavállalás kezdetén tisztázni a felé irányuló elvárásokat, a munkabérét, és akkor vállalja el a munkát, ha úgy véli, hogy ezeket teljesíteni is tudja.

Az első hetek elteltével kiderült a számunkra, hogy Éva nem találja a helyét az intézményben, nagyon nehezen köt ismeretségeket, barátságokat a lakókkal, visszahúzódó, félénk. Tanácsoltuk a számára, hogy a gyermekjólét szolgálat pszichológusa, illetve az intézményi pszichológus is rendelkezésére áll, ha szükségesnek érzi. Időnként arról számolt be, hogy nem érzi magát biztonságban, jobban szeretett a családjá körében élni, hiányoznak neki a családtagok, különösen az édesanyja.

Mivel Ádámmal Éva nagyon fiatalon ismerkedett meg, és végig valamelyikük családjánál éltek, azt tapasztaltuk, hogy bizonyos dolgokat nem tud, nem ismer. Néhány ételt el tudott készíteni, de azokat több napra főzte, és az ételek tápértéke, minősége nem felelt meg például Anna szükségleteinek. Bianka tápszerhez való hozzátáplálását pedig nem kezdte meg, a védőnő és szakgondozók kifejezett kérése ellenére, noha mindig állt a rendelkezésre idénygyümölcs és zöldség az intézményhez befolyó élelmiszer adományokból. Két hónap múltán a védőnő jelezte, hogy a gyerekek súlya nem növekszik a megfelelő mértékben, sőt, Anna súlycsökkenést mutat. Mindeközben azt tapasztaltuk, hogy a gyerek szívesen fogadja az ételt, ha kínálják, tehát nem az étvágyával van probléma.

A szülők között időről időre feszültségek támadtak, Éva néhány beszélgetés alkalmával elmondta, hogy ha biztos lenne benne, hogy fenn tudja tartani magát, és a gyerekeket, azt kérné Ádámtól, hogy váljanak el egymástól. Ezt azonban nem merte megtenni. A feszült időszakokban nem beszéltek egymással, külön jártak ki a gyerekekkel, nem csináltak közös programokat. Gondozási cél lett tehát a kapcsolatuk rendezése is, illetve az abban való segítségnyújtás, hogy együtt, vagy külön folytatják-e tovább az életüket.

A család gyakran a régi lakóhelyén töltötte a hétvégéket. Ádám édesapjánál a körülmények nem változtak, úgyhogy amikor vasárnap visszatértek, ismét nagyon ápolatlanok voltak, a gyerekek ruházata piszkos volt, elhanyagolt. Mindig újra kellett kezdeni a családdal a higiénés állapot számonkérését, és a helyzet mindig akkor volt a legrosszabb, mikor visszajöttek a régi közegből.

A családdal való együttműködés meglehetősen nehéz volt, a családgondozó és a kollégák sok esetben érezték tehetetlennek magukat. A szülők ugyanis együttműködőnek mutatkoztak, mégsem álltak be a változások, amelyek fontosak lettek volna, legfeljebb rövid időre sikerült eredményeket elérni.

Éva depresszív állapota rosszabb lett, nem tartotta azt a napirendet sem, amelyet a gyerekek számára fontos lett volna: reggeli, ebéd, vacsora, délutáni alvás, levegőztetés, altatás tekintetében.

Ádám továbbra is gyakran váltott munkát, majd egy építési vállalatnál úgy tűnt, kitart. Napi kifizetéssel dolgozott, meglehetősen magas összeget keresve, ennek ellenére az anyagi gondjaik állandósultak. Megtakarításuk nem volt, nehezebb helyzeteket, a gyerekek betegségei esetén a gyógyszerek kiváltását sokszor nem tudták megoldani. A gondozás során többször vették igénybe a teljes körű ellátást intézményünkben.

A problémamegoldás folyamata

A segítő folyamat a család esetében egy nagyon szoros gondozást jelentett. Gyakorlatilag napi szinten kellett támogatni a higiénés állapot fenntartását, a gyerekek élelmezését, a család napirendjét. Ez teljes mértékben ellentétes azzal az elvvel, hogy a lakhatást biztosítva, takarékoskodást elősegítve teljen el a gondozási idő. Olyan mértékű beavatkozás volt szükséges, amely sem a család, sem a munkatársak számára nem volt komfortos, valamint szakma-etikailag is nehezen volt kezelhető.

Annak érdekében, hogy szélesebb spektrumú segítségnyújtást valósíthassunk meg, egy esetkonferenciát hívtunk össze a kerületi gyermekjóléti szolgálat és a jelzőrendszer többi tagja részvételével, amelyen a régi lakóhelyükön velük dolgozó családsegítő szakember is részt vett.

Az esetkonferencián megfogalmaztuk mindazt, mely a mindennapi működésükben problémaként felmerült, illetve javaslatot tettünk a gyermekek védelembe vételére. Mindezt

azért láttuk szükségesnek, mert a család látszat – együttműködése nem eredményezte sem a gyerekek tartalmasabb táplálkozását, sem a takarékoskodás megjelenését az életvitelben. A problémák közül mindössze a higiénés állapotban láttunk némi javulást az esetükben.

Az esetkonferencián a szakemberek és a család közösen megfogalmazta a fent említett problémákat, és egy közös együttműködés mentén megoldási javaslatokat dolgozott ki rájuk.

A gyermekjóléti szolgálat felajánlotta, hogy álláskeresői klubjában igyekszik Ádámnak megtanítani azokat a módszereseket, amelyekkel biztosabb munkaerő piaci pozíciót tud teremteni magának.

Évának, illetve kettőjüknek együtt is pszichés megsegítést ajánlott fel a szolgálat, párterápia formájában is, hogy az egymás közötti konfliktusokat rendezni tudják, a munkamegosztásban, pénzkezelésben egyetértésre tudjanak jutni.

Anna számára bölcsődei férőhelyet kértük a kerülettől, amelyet kicsivel későbbi időpontra meg is kaptunk. A védőnő tanácsára a bölcsődei ellátás rendszert vitt volna a család életébe, reggel el kellett volna vinni Annát, Bianka is levegőzött volna a reggeli és délutáni kimenetelkor. További előnye lett volna az intézményi ellátásnak, hogy Annak rendszeresen és korának megfelelően táplálkozott volna. Évának több ideje maradt volna otthon, csak Biankára kellett volna felügyelnie, jutott volna idő az ő megfelelő táplálására, valamint a család felnőtt tagjainak ételének, ruházatának elkészítésére, rendben tartására.

A gyermekjóléti szolgálat kilátásba helyezte, hogy ha később Bianka is bölcsődébe kerül egy éves kora után, akkor segítenek abban, hogy Éva be tudja fejezni az iskolát, amelyet a terhessége miatt nem tudott, és szakmát szerezzen.

Az esetkonferencia után a helyi családsegítő, a régi lakóhelyen dolgozó családsegítő, és az intézmény családgondozója, valamint szakgondozói együtt próbálták a feladatok megvalósításában segíteni a családot. Ez sok esetben terhes volt a számukra, úgy érezték, hogy mélyen beleavatkozunk az életükbe. Ez valóban így történt, de a két gyerek veszélyeztetettsége miatt nem volt más választásunk.

Napi szinten ellenőriztük a gyerekek étkezését, tartottuk a kapcsolatot a védőnővel, a szakgondozó kollégák étrendeket készítettek, hogy Éva a tápszer mellett fokozatosan át tudjon váltani Bianka esetében az egészséges, tápszermentes étkezésre.

Azt tapasztaltuk, hogy ezek a mechanizmusok addig működtek, amíg az ellenőrzésük ténylegesen megtörtént, aztán visszaállt az állapot, ahonnan elindultunk.

Az intézményben töltött hónapok során történtek pozitív változások. Éva nyitottabb lett, elfogadta a hozzá közeledő többi lakó segítségét, barátságokat kötött, így nem érezte magát annyira egyedül.

Sajnos mivel nem volt képes egyedül tömegközlekedési eszközöket használni, félt, szorongott a tömegben, a gyermekjóléti szolgálat szolgáltatásaihoz csak abban az esetben tudott eljutni, ha Ádám éppen nem dolgozott, és el tudta kísélni.

A szoros gondozás alatt elkezdett tartalmasabb ételeket főzni, és megkezdte Bianka zöldséggel, gyümölccsel történő táplálását is. Az intézmény mind tanácsokkal, mind élelmiszer adományokkal segítette a családot.

A pénzkezelés tekintetében nem tudtunk változásokat elérni, a család napról napra élt, és ha Ádám valamilyen okból kiesett a munkából, nehéz helyzetbe kerültek újra és újra.

A közös munka során az jelentette a legnagyobb nehézséget, hogy a működés napi mechanizmusában nem alakultak ki coopingok. A család úgy működött, mint egy olyan gyermek – közösség, amely igényelte az állandó figyelmet, és amint ez a figyelem lankadt, a feladatok elvégzése sem sikerült. A viselkedésmechanizmusok nem identifikálódtak, újra és újra meg kellett erősíteni őket, de tartós változás nem állt be. A szülők közül Ádám végre tartósan dolgozott, ettől azonban Éva egyre többet volt egyedül, magára utalva. Hétvégi hazautazásaik megritkultak, de azért időnként meglátogatták a szüleiket.

A bölcsődei beíratás még váratott magára, csak májustól vették fel Annát, tehát mindkét gyerek otthon volt továbbra is. A védőnő rendszeresen ellenőrizte állapotukat, hullámszó volt a súlygyarapodásuk, és Anna továbbra sem beszélt.

A család életében akkor következett be fordulópont, amikor Ádám talált a régi lakóhelyükön egy faházat, valahol a külterületen, és megállapodott a tulajdonossal, hogy bérbe veszik. Ekkor nyilvánvalóvá tették a számunkra, hogy tartósan az intézményi létet nem segítségként élik meg, úgy érzik, rengeteg olyan korlátot állítunk fel, amely zavarva őket, és amelyet nem szívesen tesznek, valamint hiányoznak a támogató családi kapcsolataik is.

Kértük a helyi családsegítőt, nézzen utána az ingatlannak, amibe költözni szeretnének, hiszen éppen az elégtelen lakhatási körülményeik miatt kerültek be hozzánk.

Sajnos az ingatlan, amit ki akartak bérelni, a település szélén, földes út mentén állt, nem volt téliesítve, nem felelt meg azoknak a feltételeknek, amelyben két ilyen korú kisgyereket nevelni lehet. Éva a babakocsival meg sem tudta volna esős időben közelíteni a buszmegállót, a ház a település központi részétől több kilométerre állt.

A családnak meg kellett mondanunk, hogy nem tehetjük lehetővé a számukra a költözést. Elmondtuk, hogy jelenleg alapellátásban működnek együtt a gyermekjóléti szolgálattal, de abban az esetben, ha nem megfelelő körülmények közé viszik a gyermekeket, sajnos kénytelenek leszünk kezdeményezni a védelembe vételüket, mert nem látjuk biztosítottnak az ellátásukat. Végül a költözés megghiúsult, de nem a család belátásán alapult, hogy mégsem költöztek el, hanem azon, hogy a bérletet valamiért a bérbeadó oldaláról nem sikerült nyélbe ütni.

Ekkorra a család már több mint fél éve lakott az intézményben. A jelzőrendszer minden tagja részt vett a gondozási folyamatban, a szakemberek a családok átmeneti otthona szoros gondozása, a védőnő rendszeres kontrollja, a régi lakóhely szerint illetékes családsegítő odafigyelése mellett sem mutatott tartós, érdemi változásokat. Rosszul érezték magukat az intézményben, önállóságra vágytak, de annak érdekében, hogy javuljanak azok a készségeik, képességeik, amelyek ezt elősegíthetik, alig voltak hajlandóak tenni.

Az együttműködés mégsem volt problémásnak mondható. A család igyekezett egy számukra teljesen más, idegen életmódot megtanulni, és folytatni, az együttműködési szándékuk nem volt megkérdőjelezhető, de alkalmatlanok voltak a változások megszilárdításához.

Az együttműködés lezárása

A hetedik hónapban a család jelezte, hogy vidéken találtak egy ingatlant, amelyet ki fognak bérelni, és elköltöznek. Az ingatlan tehát nem a régi lakóhelyükön, hanem a fővárostól több mint kétszáz kilométerre egy kis faluban volt. Úgy sikerült találniuk, hogy Éva nővére ott élt, és ő találta az olcsó, azonnal költözhető kis parasztházat. Éva nagyon boldog volt, azt gondolta, végre nem lesz egyedül, a gyerekek kertes házban élhetnek, és újra jól fogják érezni magukat.

Leültünk megbeszélni a családdal azokat a gyakorlati dolgokat, amiket fontosnak véltünk. Mivel nem volt pénzük leutazni és megnézni az ingatlant, kértük, hogy Éva nővére ellenőrizze le, hogy milyen állapotban van, nem szorul-e felújításra, fűthető-e, nem romos-e. Kérdezze meg, tartósan bérbe akarja-e adni a tulajdonos, illetve ha igen, pontosan milyen feltételekkel. Elmondtuk nekik, hogy veszélyesnek látjuk az ismeretlenbe elindulni két kicsi gyerekkel úgy, hogy nem ismerik pontosan a jövőbeli körülményeiket, és Éva nővérére lesznek utalva.

Felhívtuk a település szociális ügyintézőjét is, elmondtuk neki, hogy aggódunk, hogy a gyerekek nem jobb, hanem rosszabb körülmények közé kerülnek. Ő utánanézett az ingatlannak, és megerősítette, hogy valóban nagyon rossz állapotban van, vizes, nehezen fűthető, a tetőszerkezete pedig javításra szorul. Az információkat megosztottuk a családdal, ők azonban nem látták ezt megoldhatatlan problémának. Azt mondták, majd Éva testvére segít, annak ellenére, hogy a szociális ügyintézővel történt beszélgetésből az derült ki, hogy ők is nagyon szegényen élnek.

Utolsó érvünk az volt a költözés ellen, hogy nagyon nehéz munkát találni egy ilyen kis településen, ahol negyven kilométerre van a legközelebbi nagyváros, de Ádám azt mondta, majd alkalmi munkát és közmunkát vállal a faluban, és meg fognak tudni élni.

Mivel megakadályozni nem tudtuk a költözésüket, végig arra próbáltuk tenni a hangsúlyt, hogy a költözés bizonytalanságaira, veszélyeire felhívjuk a figyelmet. Sajnos ezzel nem értünk célt. A költözés napjáig nem tudták pontosan, milyen az ingatlan állapota, telefonon sem beszéltek a bérbeadóval, csak Éva testvérén keresztül folyt a kommunikáció, és nem volt annyi megtakarításuk, hogy néhány napnál tovább elegendő legyen. Minimális ruházattal, bútorok és háztartási eszközök nélkül költöztek ki végül. Ezt, és az intézményben tapasztaltakat az ATG 4 dokumentumban rögzítettük, és megküldtük minden, az ügyben illetékes szervnek.

Az együttműködés, amely az intézményben töltött hét hónapot jellemezte, nem mondható sikeresnek. Sajnos nem sikerült rögzült viselkedéssé válnia a gyermekekről való megfelelő gondoskodásnak, a munkavállalás, takarékoskodás fontosságának.

Ennek okaként azt fogalmaztuk meg, hogy Ádám és Éva közös életüket mindvégig vagy az egyik, vagy a másik családtag szüleinél élte. Ha problémájuk adódott, a családtagok segítségére számíthattak, a közeg, amiben éltek, ismert volt a számukra és biztonságot nyújtott. Akkor is megoldották a gondjaikat, ha Ádám éppen nem talált munkát, Évának pedig

a folyamatos családi jelenlét miatt nem sikerült önálló anyává válnia. Eleve nagyon korán, szinte a gyermeki létből, véletlen teherbeesés folytán vált anyává, majd mindkét gyermek esetében jelen voltak olyan családtagok, akik segítettek a gyerekek ellátásában, tehát nem tudta megtanulni azokat a módszereket, készségeket, amelyek szükségesek lettek volna a gyermekek megfelelő neveléséhez.

Mivel a pár mindkét tagja mélyszegénységből került ki, az alapvető higiénés és életmódbeli elvárásokat nem is ismerték, nem voltak ismereteik azokról a módszerekről, lehetőségekről, amelyekkel minőségi életet tudtak volna gyermekeik számára teremteni. Ezek a készségek a szoros gondozás mellett sem alakultak ki.

Az eset várható további alakulása

Várhatóan a család a vidéki kis faluban újra visszasüllyed a szegénységbe, nélkülözésbe. Az ottani támasznak vélt testvér szintén a létfenntartásért küzd, tehát nem tud olyan mértékben a család támasza lenni, ahogyan szükségük lenne rá. Ádám munkalehetőségei sokkal korlátozottabbak lesznek, ez által a befolyó jövedelem is csökken. A település intézményi ellátottsága alacsony, Annának nem lesz módja bölcsődébe járni, a gyermekek napközbeni ellátása által nyújtott segítség, fejlesztési lehetőségek csak az óvodás kortól jöhetnek számításba a gyermekek számára.

A szülők iskolai végzettsége alacsony, lehetőségeik a kistelepülésen korlátozottabbak, mint a fővárosban. A szüleikkel való támogató kapcsolatuk is lazábbá válik a távolság hatására, és a szülők veszélyhelyzet esetén nem tudnak azonnali segítséget nyújtani.

A családnak további, még legalább egy-két évnyi szoros gondozásra lett volna szüksége ahhoz, hogy a meglévő problémákat, hiányosságokat fokozatos segítséggel jobb irányba fordíthassák.

Kiköltözésükkor a szükséges jelzéseket és adatlapokat elküldtük az illetékes szolgáltatóknak bízva abban, hogy – ha már kiköltöztek is intézményünkől – a gyermekvédelmi rendszer látókörében maradnak.

Az eset értelmezése

Ádám és Éva esete jó példa arra, hogy intézményi, szoros gondozás ellenére sem lehet feltétlenül egy teljesen más, minőségi élet lehetőségét megteremteni egy család számára. Abban az esetben, ha a gyermek- és fiatal felnőtt koruk olyan közegben telt, amelyben pusztán a napi megélhetésre, és a szükségletek alapszinten történő kielégítésére korlátozódott az erőfeszítésük, számukra nem hihető, nem elérhető lehetőség egy – a gyermekeik számára – élhetőbb élet.

A szülők szocializációs folyamatából hiányzott az önálló, felnőtt életre nevelés, majd közös életüket is a támogató család szárnyai alatt kezdték el, így nem volt szükségük arra, hogy megtanulják a veszélyes helyzetek kezelését, az önálló problémamegoldást.

A szocializáció hiányosságait nem tudja pótolni semmilyen intézményrendszer, főleg akkor nem, ha a – profiljából adódóan – a gyermekek védelmére specializálódott. Ajánlásokat fogalmazhat meg a szülők számára, de nyilván nem kötelezheti őket semmire, illetve nem tudja pótolni a szocializáció során elmaradt készségeket, copingokat.

Sikeresebb lehetett volna az esetvitel egy – még ennél is komplexebb – segítő hálóval, védett munkahellyel, a neveltetésből adódó hiányosságok pótlásával, a továbbtanulás, képzés reális lehetőségével. Mindehhez azonban még a teljes gondozási idő sem lett volna elegendő.

A cél a család esetében az volt, hogy önálló életre képessé válva hagyják el az intézményt. Ez nem valósult meg: önállósodásuk egy ugrás volt egy bizonytalan, ismeretlen életbe. Jelen döntéssel veszélybe sodorták mind magukat, mind pedig a gyermekeiket. Egyetlen esélyük arra, hogy ebből ne legyen végzetes döntés, az, hogy a gyermekvédelmi jelzőrendszerben az előzmények minden esetben ismertté válnak az új lakóhelyen, ahol már ezek tudtával fogja az alapellátás figyelemmel kísérni a sorsukat.

A gondozás során végig meglehetősen erős dilemma volt a szakemberek részéről az, hogy szabad-e ilyen szoros gondozást folytatni egy intézményben egyáltalán. Alkalmas-e két olyan ember szülőnek, akik a gyermekeik alapszükségleteinek kielégítésével sem boldogulnak el segítség nélkül. Az a dilemma, hogy a gyermekek szükségleteit feltétlenül ki kell elégíteni, hiszen önmaguk erre nem képesek, végig szemben állt azzal, hogy a két szülő viszonya szeretetteljes volt a gyerekekhez. Ők maguk sem tudták megtanulni a gondoskodást, de a gyermekeik iránti szeretetük nem volt megkérdőjelezhető.

Etikai kérdés is az, hogy mennyire lehet egy családba, mint egységbe beleavatkozni. Abban az esetben, ha látják a szakemberek, hogy az egyik fél hátrányba kerül, ha nyilvánvaló, hogy a gyerekek ellátása nem megfelelő, ha felmerülnek olyan pszichés problémák, amelyek akadályozzák a működést, nyilván szükséges a beavatkozás, de ebben az esetben sajnos szinte minden napi tevékenységet szükséges volt kontrollálni, amely sokat rontott a családgondozó és a család bizalmi viszonyán. Sokkal inkább egy alá- fölérendeltségi viszonyt, egy kvázi szülő-gyermek viszonyt nevelt ki ez a magatartás. Mindemellett még mindig az a véleményem, hogy a szoros gondozás szükséges volt, mert a cél a gyermekek családban történő nevelése mindenekfelett.

Ádám és Éva hét hónapon keresztül megtapasztalt egy olyan életet, ahol nem kellett fázniuk, éhezniük, és mindig kaptak segítséget, ha rászorultak. Mindezt azonban egy rendszer biztosította a számukra, amely számon kért, elvárt bizonyos alapvető dolgokat, tehát számukra nagy ára volt a viszonylagos biztonságnak. Úgy érezték, hogy az egész életük kontroll alatt zajlik, alig, vagy egyáltalán nem lehetnek önálló döntéseik.

Költözésük valójában egyfajta menekülés volt. Feltehetően tele voltak félelemmel az ismeretlentől, de erősebb volt bennük a vágy arra, hogy az életüket önállóbban élhessék.

A családgondozás ebben az esetben kudarcosnak mondható, eredménynek mindössze hét hónapnyi nyugalmasabb, jobb élet tudható be, amelyet a gyerekek megélhettek. Kudarcnak azonban elsősorban azért tekinthető, mert ennek a családnak ez volt az első találkozása az intézményi rendszerrel, amely a segítség mellett elvár bizonyos alapkészségeket és tevékenységeket. Ha a szülők és a gyerekek újra visszakerülnek a rendszerbe az esetleges sikertelen lakhatási megoldás miatt, már lesznek tapasztalataik arról, milyen a gyermekvédelmi ellátórendszer. Talán akkor már könnyebben tudnak hozzá alkalmazkodni is.

Borsos-Kőszegi Erika, családgondozó